

Правління Національного банку України

ПОСТАНОВА

25 лютого 2022 року

Київ

№ 23

Про деякі питання діяльності банків України та банківських груп

(зі змінами, внесеними постановами Правління Національного банку України

*від 07.03.2022 № 40,
від 21.03.2022 № 57,
від 31.03.2022 № 67,
від 22.04.2022 № 80,
від 29.04.2022 № 85,
від 04.05.2022 № 90,
від 02.06.2022 № 112,
від 17.06.2022 № 126,
від 30.06.2022 № 136,
від 20.07.2022 № 152,
від 29.08.2022 № 194,
від 01.09.2022 № 196,
від 08.09.2022 № 201,
від 05.11.2022 № 229,
від 05.12.2022 № 239)*

Відповідно до статей 6, 7, 15, 55, 56 Закону України “Про Національний банк України”, статей 66, 67, 73 Закону України “Про банки і банківську діяльність”, Закону України “Про правовий режим воєнного стану”, Закону України від 24 лютого 2022 року № 2102-ІХ “Про затвердження Указу Президента України “Про введення воєнного стану в Україні”, Указу Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 “Про введення воєнного стану в Україні”, з метою мінімізації негативного впливу наслідків військової агресії Російської Федерації проти України та сприяння стабільності банківської системи України Правління Національного банку України **постановляє:**

1. Затвердити Правила роботи банків у зв’язку з введенням в Україні воєнного стану (далі – Правила), що додаються.

2. Не здійснювати у 2022 році щорічної оцінки стійкості банків, передбаченої Положенням про здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України, затвердженим постановою Правління Національного банку України від 22 грудня 2017 року № 141 (зі змінами).”

(пункт 2 у редакції постанови Правління Національного банку України від 07.03.2022 № 40)

2¹. Не застосовувати вимог розділу IX Положення про плани відновлення діяльності банків України та банківських груп, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 18 липня 2019 року № 95 (зі змінами) (далі – Положення № 95), до планів відновлення діяльності банків/банківських груп, розроблених у 2021 році.

(доповнено новим пунктом 2¹ згідно з постановою Правління Національного банку України від 21.03.2022 № 57, зі змінами, внесеними з постановою Правління Національного банку України від 20.07.2022 № 152)

2². Банкам, які мають провести зовнішню оцінку ефективності та якості роботи підрозділу внутрішнього аудиту в 2022 році з метою дотримання вимоги підпункту 1 пункту 32 розділу VII Положення про організацію внутрішнього аудиту в банках України, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 10 травня 2016 року № 311 (зі змінами), провести таку оцінку в 2023 році.

(доповнено новим пунктом 2² згідно з постановою Правління Національного банку України від 31.03.2022 № 67)

3. Банкам, крім державних банків, дивіденди яких спрямовуються на поповнення Державного бюджету України, не здійснювати:

1) розподілу капіталу в будь-якій формі, крім спрямування прибутку на збільшення статутного капіталу, формування загальних резервів і фондів банку, які включаються до основного капіталу, покриття збитків минулих років;

2) виплати дивідендів акціонерам, крім виплати дивідендів за привілейованими акціями.

4. Банкам заборонити:

1) здійснення активних операцій із пов'язаними з банком особами в частині укладання нових кредитних договорів та договорів про надання банком фінансових зобов'язань, укладання договорів про внесення змін до кредитних договорів щодо:

збільшення сум кредитів та фінансових зобов'язань;

збільшення строків користування кредитами (крім договорів, що передбачають стандартні умови, доступні для широкого загалу позичальників);

(підпункт 1 пункту 4 у редакції постанови Правління Національного банку України від 21.03.2022 № 57)

2) дострокове повернення вкладів (депозитів) пов'язаним з банком особам, крім спрямування достроково повернених коштів на збільшення капіталу банку.

4¹. Заборони, визначені в підпункті 1 пункту 4 цієї постанови, не поширюються на:

1) операції банку з іноземними фінансовими установами, що входять до складу однієї з банком міжнародної банківської групи, з обміну іноземної валюти у межах 1-ї групи Класифікатора іноземних валют та банківських металів, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 04 лютого 1998 року № 34 (у редакції постанови Правління Національного банку України від 19 квітня 2016 року № 269) (зі змінами) (далі – Класифікатор);

(абзац перший підпункту 1 пункту 4¹ зі змінами, внесеними постановами Правління Національного банку України від 29.08.2022 № 194, від 08.09.2022 № 201, від 05.11.2022 № 229)

(абзац другий підпункту 1 пункту 4¹ виключено згідно з постановою Правління Національного банку України від 29.08.2022 № 194. У зв'язку з цим абзаци третій, четвертий уважати відповідно абзацами другим, третім)

(абзац другий підпункту 1 пункту 4¹ виключено згідно з постановою Правління Національного банку України від 08.09.2022 № 201)

(абзац третій підпункту 1 пункту 4¹ зі змінами, внесеними постановою Правління Національного банку України від 29.08.2022 № 194)

(абзац третій підпункту 1 пункту 4¹ виключено згідно з постановою Правління Національного банку України від 08.09.2022 № 201)

2) надання банком забезпечених (покритих) гарантій та акредитивів пов'язаним з банком особам за:

операціями з імпорту товарів [продукції, послуг, робіт, прав інтелектуальної власності та інших немайнових прав, призначених для продажу (оплатної передачі)], зазначених у постанові Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2022 року № 153 “Про окремі питання щодо забезпечення здійснення імпорту” (зі змінами)

(абзац другий підпункту 2 пункту 4¹ у редакції постанови Правління Національного банку України від 20.07.2022 № 152)

операціями резидентів та нерезидентів для проведення мобілізаційних та інших заходів (потреб), визначених законами України, що регулюють відносини у сферах забезпечення національної безпеки та оборони;

операціями на внутрішньому ринку, обов'язковість надання гарантій/акредитивів за якими передбачена законодавством України.

Забезпечення (покриття) за гарантією/акредитивом має відповідати одночасно таким умовам:

розмір грошового забезпечення (покриття) є не менший, ніж розмір наданого банком зобов'язання за гарантією/акредитивом;

банк має безперечний контроль та доступ до грошового забезпечення (покриття);

банк має право здійснити договірне списання коштів з рахунку, на якому обліковується грошове забезпечення (покриття), у разі невиконання контрагентом зобов'язань перед банком;

грошове забезпечення (покриття) розміщене на строк, не менший, ніж строк цих зобов'язань (без права дострокового вилучення), у валюті фінансового зобов'язання або в іноземній валюті 1-ї групи Класифікатора;

(доповнено новим пунктом 4¹ згідно з постановою Правління Національного банку України від 22.04.2022 № 80, у редакції постанови Правління Національного банку України від 17.06.2022 № 126)

3) надання банком підтвердження акредитивів/резервних акредитивів, відкритих іноземними фінансовими установами, що входять до складу однієї з банком міжнародної банківської групи, на користь бенефіціарів-резидентів;

(пункт 4¹ доповнено новим абзацом згідно з постановою Правління Національного банку України від 05.11.2022 № 229)

4) надання банком споживчих кредитів на стандартних умовах, доступних для широкого загалу позичальників.

(пункт 4¹ доповнено новим абзацом згідно з постановою Правління Національного банку України від 05.11.2022 № 229)

Банк має право здійснювати операції, зазначені в пункті 4¹ цієї постанови, якщо такі операції не призведуть до виникнення порушення нормативу максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (далі – норматив Н9) або до збільшення розміру порушення нормативу Н9, у тому числі спричиненого негативним впливом наслідків військової агресії Російської Федерації проти України.

(пункт 4¹ доповнено новим абзацом згідно з постановою Правління Національного банку України від 05.11.2022 № 229)

5. Не застосовувати до банків заходів впливу за порушення:

1) нормативів капіталу, ліквідності, кредитного ризику, інвестування, обмеження щодо операцій між банком та пов'язаними з інвестором за субординованим боргом особами, установлених Інструкцією про порядок регулювання діяльності банків в Україні, затвердженою постановою Правління Національного банку України від 28 серпня 2001 року № 368, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 26 вересня 2001 року за № 841/6032 (зі змінами) (далі – Інструкція № 368);

(підпункт 1 пункту 5 зі змінами, внесеними постановою Правління Національного банку України від 07.03.2022 № 40)

2) лімітів відкритої валютної позиції, установлених у пункті 12⁷ постанови Правління Національного банку України від 24 лютого 2022 року № 18 “Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану” (зі змінами);

(підпункт 2 пункту 5 у редакції постанови Правління Національного банку України від 04.05.2022 № 90)

3) строків подання статистичної звітності, встановлених Правилами організації статистичної звітності, що подається до Національного банку України в умовах особливого періоду, затвердженими постановою Правління Національного банку України від 18 грудня 2018 року № 140 (зі змінами),

(підпункт 3 пункту 5 зі змінами, внесеними постановою Правління Національного банку України від 07.03.2022 № 40)

4) вимог пункту 24 розділу III Положення № 95, крім вимоги стосовно інформування Національного банку України про прийняття рішення щодо реалізації варіантів відновлення (у разі активації плану відновлення діяльності банку/банківської групи),

(пункт 5 доповнено новим підпунктом 4 згідно з постановою Правління Національного банку України від 20.07.2022 № 152)

якщо такі порушення виникли починаючи з 24 лютого 2022 року та спричинені негативним впливом військової агресії Російської Федерації проти України.

5¹. Не застосовувати до банків заходів впливу за порушення термінів опублікування інформації, визначених постановою Правління Національного банку України від 15 лютого 2018 року № 11 “Про встановлення переліку інформації, що підлягає обов’язковому опублікуванню банками України” (зі змінами).

(довповнено новим пунктом 5¹ згідно з постановою Правління Національного банку України від 07.03.2022 № 40)

5². Виключено.

(довповнено новим пунктом 5² згідно з постановою Правління Національного банку України від 21.03.2022 №57, виключено згідно з постановою Правління Національного банку України від 02.06.2022 № 112)

6. Не застосовувати до відповідальної особи банківської групи заходів впливу за порушення вимог Положення про порядок регулювання діяльності банківських груп, затвердженого постановою Правління Національного банку

України від 20 червня 2012 року № 254, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 12 липня 2012 року за № 1178/21490 (зі змінами), в частині:

1) дотримання банківською групою вимог щодо достатності регулятивного капіталу, економічних нормативів ліквідності, кредитного ризику, інвестування, якщо такі порушення виникли починаючи з 24 лютого 2022 року та спричинені негативним впливом військової агресії Російської Федерації проти України;

2) строків подання та оприлюднення річної консолідованої фінансової звітності банківської групи разом з аудиторським звітом, подання проміжної консолідованої звітності банківської групи та проміжної субконсолідованої звітності підгруп банківської групи.

(пункт 6 у редакції постанови Правління Національного банку України від 07.03.2022 № 40)

7. Банку/відповідальній особі банківської групи надавати Національному банку України інформацію про дотримання економічних нормативів та іншу інформацію за формою та в строки, установлені Національним банком України.

(пункт 7 у редакції постанови Правління Національного банку України від 07.03.2022 № 40)

8. Банк, на який поширюється дія підпункту 1 пункту 5, підпункту 1 пункту 6 цієї постанови, зобов'язаний дотримуватись обмежень, а саме не здійснювати:

(абзац перший пункту 8 зі змінами, внесеними постановами Правління Національного банку України від 07.03.2022 № 40, від 31.03.2022 № 67)

1) заміну забезпечення за активними операціями, якщо така заміна призводить до збільшення розміру кредитного ризику;

2) викуп та/або дострокове погашення боргових цінних паперів власної емісії;

3) викуп акцій власної емісії, за винятком випадків, передбачених законодавством України щодо обов'язкового викупу банком акцій власної емісії;

4) виплати бонусів, премій та інших додаткових матеріальних винагород керівникам та впливовим особам банку, крім виплат, які є фіксованими складовими винагородами;

5) придбання недержавних цінних паперів від свого імені (крім цінних паперів, розміщення яких здійснюється під гарантію Кабінету Міністрів України, надану відповідно до закону про Державний бюджет України на відповідний рік; облігацій внутрішньої державної позики "Військові облігації");

цінних паперів, емітентом яких є Національний банк України; боргових цінних паперів емітентів, цінні папери яких допущені до торгів на регульованому фондовому ринку, понад суму заборгованості, що склалася на дату набрання чинності цією постановою за кожним емітентом; облігацій внутрішніх місцевих позик, емітентами яких є міські ради адміністративних центрів областей України та міста Києва);

(підпункт 5 пункту 8 зі змінами, внесеними постановою Правління Національного банку України від 07.03.2022 № 40)

6) збільшення обсягів капітальних інвестицій за основними засобами та нематеріальними активами, що не беруть участі в проведенні банківських операцій, крім нерухомого майна, що перейшло у власність банку на підставі реалізації прав заставодержателя відповідно до умов договору застави, та/або нерухомого майна, набутого банком з метою запобігання збиткам;

7) укладання договорів із залучення коштів, що передбачають авансову виплату процентів.

8¹. Банкам з метою забезпечення безперервної діяльності банківської системи України в період дії воєнного стану:

1) забезпечити безперервну роботу об'єктів інфраструктури, інформаційних та телекомунікаційних систем, що забезпечують функціонування критичних бізнес-процесів банку шляхом, зокрема використання в центрах обробки даних та в приміщеннях, у яких працюють служби клієнтської підтримки банку (контактні центри), резервних джерел електроживлення, дизельних електростанцій та наявності ресурсів/палива для їх роботи не менше ніж сім діб із постійним поповненням запасів з надійних джерел.

Банк повинен забезпечити належне технічне обслуговування резервних джерел електроживлення, а в разі несправності таких засобів невідкладно (упродовж однієї доби) вжити заходів для відновлення їх роботи шляхом організації кваліфікованого ремонту або заміни;

2) забезпечити в разі використання сервісів українських операторів електронних комунікацій та надавачів послуг роботу своїх систем і каналів зв'язку з урахуванням вірогідного тимчасового обмеження постачання електроенергії строком не менше ніж сім діб;

3) забезпечити підключення виділеними каналами зв'язку до основного центру обробки даних Національного банку України мінімум через двох операторів зв'язку та до резервного центру обробки даних Національного банку України мінімум через одного оператора зв'язку;

4) забезпечити тестування всіх наявних виділених каналів зв'язку до центрів обробки даних Національного банку України та підтримувати їх у щоденному "гарячому" резерві з можливістю переключення між ними;

5) підтримувати в актуальному стані резервування інформаційних систем, що забезпечують функціонування критичних бізнес-процесів банку, і здійснювати їх оперативне переключення з основної локації на резервні локації, у тому числі з використанням надавачів хмарних послуг, та забезпечити створення, зберігання та можливість оперативного відновлення з резервних копій даних відповідних інформаційних систем;

б) забезпечити безпеку здійснення касових операцій та інкасації грошових коштів у банку та відокремлених підрозділах банку (філіях/відділеннях), зокрема шляхом:

визначення відповідальних осіб у центральних офісах банків, їх відокремлених підрозділах та налагодження їх постійного зв'язку із суб'єктами охорони для своєчасного обміну інформацією про протиправні посягання на банк/його відокремлені підрозділи;

оптимізації кількості працюючих банківських автоматів (далі – банкомат) та програмно-технічних комплексів самообслуговування (далі – ПТКС) в обласних та районних центрах;

надання пріоритету роботі банкоматів та ПТКС у приміщеннях банку, торговельних центрах та інших приміщеннях, забезпечених додатковими джерелами енергоживлення та охороною;

опрацювання можливості застосування дротових енергонезалежних засобів сигналізації для відокремлених підрозділів банків, банкоматів та ПТКС;

7) визначити в кожному регіоні, де банк здійснює свою діяльність, перелік відокремлених підрозділів банку (філій/відділень), але не менше 35% від загальної кількості відокремлених підрозділів банку, що забезпечуватимуть надання послуг клієнтам банку в разі тривалої відсутності енергопостачання (далі – чергові відділення), у тому числі з урахуванням можливості оперативного прибуття до таких відділень охорони;

8) забезпечити роботу чергових відділень резервними каналами зв'язку, резервними джерелами електроживлення (потужними електрогенераторами) із запасом ресурсів/палива для їх роботи не менше ніж три доби із постійним поповненням запасів з надійних джерел.

Банк для забезпечення чергових відділень резервними каналами зв'язку повинен визначити за першочерговий пріоритет упровадження та застосування технологій супутникового зв'язку;

9) забезпечити доступ клієнтів до інформації про чергові відділення банку (включаючи їх місцезнаходження, контактні номери телефонів та графік їх

роботи), що працюють у разі тривалої відсутності енергопостачання, шляхом її розміщення щонайменше:

на головній сторінці офіційного вебсайту банку, у мобільному застосунку банку;

через служби клієнтської підтримки (контактні центри) банку та “гарячу лінію” (контактний центр) Національного банку України;

у загальнодоступних місцях (включаючи розміщення інформації на вхідних дверях) центрального офісу та відокремлених підрозділах банку.

Банк забезпечує актуальність і достовірність розміщеної інформації про чергові відділення банку та надсилає таку інформацію до Національного банку України (Управління захисту прав споживачів фінансових послуг) не пізніше наступного робочого дня після визначення/актуалізації інформації про чергові відділення банку;

10) забезпечити доступ персоналу до чергових відділень, визначити перелік резервних працівників, у тому числі з метою збільшення працівників з обслуговування клієнтів на час припинення роботи решти відокремлених підрозділів банку, забезпечити їх побутові потреби та завчасне ознайомлення працівників з інструкцією щодо дій у разі настання періоду тривалої відсутності енергопостачання/неможливості забезпечити їх побутові потреби;

11) забезпечити в чергових відділеннях банку:

підкріплення відділень готівкою;

перегляд лімітів залишків коштів у касах щодо їх збільшення та завчасно розмістити, за потреби, у таких відділеннях додаткові сейфи для зберігання готівки;

виконання платіжних операцій, включаючи приймання готівки від клієнтів (включаючи клієнтів інших банків) для її подальшого зарахування на рахунки клієнтів;

12) забезпечити чергові відділення додатковою банківською технікою, включаючи платіжні пристрої (зокрема, банкомати, платіжні термінали, ПТКС), у тому числі шляхом тимчасового переміщення з інших відокремлених підрозділів банку. У разі неможливості додаткового забезпечення чергових відділень власною банківською технікою опрацювати питання про тимчасове розміщення у цих відділеннях техніки інших банків;

13) опрацювати питання щодо продовження строку дії платіжних карток, термін яких спливає в грудні 2022 року – лютому 2023 року, щонайменше на три місяці;

14) визначити у внутрішніх документах порядок дій банку та його відокремлених підрозділів для забезпечення виконання платіжних інструкцій

клієнтів та міжбанківських операцій клієнтів у разі порушення роботи системи електронних платежів Національного банку України у штатному режимі.

(доповнено новим пунктом 8¹ згідно з постановою Правління Національного банку України від 05.12.2022 № 239)

9. Національний банк України має право прийняти рішення про застосування до банку/відповідальної особи банківської групи заходів впливу в разі невиконання банком/відповідальною особою банківської групи вимог цієї постанови та/або якщо надана банком/відповідальною особою банківської групи інформація не забезпечує доведення того, що порушення, зазначені в пункті 5, підпункті 1 пункту 6 цієї постанови, спричинені негативним впливом наслідків військової агресії Російської Федерації.

(пункт 9 зі змінами, внесеними постановою Правління Національного банку України від 07.03.2022 № 40)

9¹. Строки подання/розгляду інформації та документів, визначені Положенням про ліцензування банків, затвердженим постановою Правління Національного банку України від 22 грудня 2018 року № 149 (зі змінами), Положенням про порядок подання відомостей про структуру власності банку, затвердженим постановою Правління Національного банку України від 21 травня 2015 року № 328 (зі змінами), Положенням про порядок ідентифікації та визнання банківських груп, затвердженим постановою Правління Національного банку України від 09 квітня 2012 року № 134, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 28 квітня 2012 року за № 708/21021 (зі змінами), Положенням про особливості реорганізації банку за рішенням його власників, затвердженим постановою Правління Національного банку України від 27 червня 2008 року № 189, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 12 вересня 2008 року за № 845/15536 (зі змінами), Положенням про політику винагороди в банку, затвердженим постановою Правління Національного банку України від 30 листопада 2020 року № 153 (зі змінами), Положенням про порядок попередньої кваліфікації осіб, які можуть брати участь у виведенні неплатоспроможних банків з ринку, та погодження набуття ними участі в банках, затвердженим постановою Правління Національного банку України від 24 грудня 2015 року № 942 (зі змінами), Положенням про здійснення банками фінансового моніторингу, затвердженим постановою Правління Національного банку України від 19 травня 2020 року № 65 (зі змінами) (в частині подання інформації та документів щодо відповідального працівника за проведення фінансового моніторингу в банку), Інструкцією № 368, вважаються зупиненими з 24 лютого 2022 року та поновлюються після припинення чи скасування дії воєнного стану з урахуванням кількості календарних днів, що минули станом на 24 лютого 2022 року.

(доповнено новим пунктом 9¹ згідно з постановою Правління Національного банку України від 07.03.2022 № 40)

9². Банки протягом періоду дії воєнного стану та трьох місяців після його припинення чи скасування продовжують включати до розрахунку нормативів достатності капіталу мінімальний розмір операційного ризику, розрахований станом на 01 січня 2021 року на підставі даних річної фінансової звітності за 2020 рік, перевіреної та підтвердженої аудитором.

(доповнено новим пунктом 9² згідно з постановою Правління Національного банку України від 22.04.2022 № 80)

9³. Банки протягом періоду дії воєнного стану та трьох місяців після його припинення чи скасування мають право покладати на особу або різних осіб виконання обов'язків керівника банку, головного ризик-менеджера, головного комплаєнс-менеджера, керівника підрозділу внутрішнього аудиту, працівника банку, відповідального за проведення фінансового моніторингу в банку, які були призвані або прийняті на військову службу до Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, Служби безпеки України або органів і підрозділів цивільного захисту та територіальної оборони, без урахування вимог підпункту 2 пункту 330 глави 39 розділу VI Положення про ліцензування банків, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 22 грудня 2018 року № 149 (зі змінами), вимог підпункту 1 пункту 93 розділу V Положення про здійснення банками фінансового моніторингу, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 19 травня 2020 року № 65 (зі змінами).

(доповнено новим пунктом 9³ згідно з постановою Правління Національного банку України від 01.09.2022 № 196)

9⁴. Наявність факту, визначеного в підпункті 6 пункту 85 розділу V Положення про здійснення банками фінансового моніторингу, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 19 травня 2020 року № 65 (зі змінами), не враховується щодо фізичної особи, яка протягом періоду дії воєнного стану та трьох місяців після його припинення чи скасування виконує/виконувала обов'язки керівника банку, керівника підрозділу внутрішнього аудиту банку, які були призвані або прийняті на військову службу до Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, Служби безпеки України або органів і підрозділів цивільного захисту та територіальної оборони.

(доповнено новим пунктом 9⁴ згідно з постановою Правління Національного банку України від 01.09.2022 № 196)

9⁵. Інші нормативно-правові акти Національного банку України діють у частині, що не суперечить цій постанові.

(доповнено новим пунктом 9⁵ згідно з постановою Правління Національного банку України від 01.09.2022 № 196)

10. Департаменту методології регулювання діяльності банків (Наталія Іваненко) після офіційного опублікування довести до відома банків України інформацію про прийняття цієї постанови.

11. Постанова набирає чинності з дня її прийняття та діє до її відміни.

Голова

Кирило ШЕВЧЕНКО

Інд. 22

ЗАТВЕРДЖЕНО
Постанова Правління
Національного банку України
25 лютого 2022 року № 23

**Правила
роботи банків у зв'язку з введенням в Україні воєнного стану**

*(зі змінами, внесеними постановами
Правління Національного банку України
від 07.03.2022 № 40,
від 21.03.2022 № 57,
від 22.04.2022 № 80,
від 29.04.2022 № 85,
від 17.06.2022 № 126,
від 30.06.2022 № 136,
від 20.07.2022 № 152,
від 05.11.2022 № 229)*

1. Ці Правила встановлюють особливості застосування банками України (далі – банки) вимог окремих нормативно-правових актів Національного банку України в умовах воєнного стану, введеного Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 “Про введення воєнного стану в Україні”.

2. Банки України під час застосування вимог Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 30 червня 2016 року № 351 (зі змінами) (далі – Положення № 351), протягом періоду дії воєнного стану та 30 календарних днів після його припинення чи скасування:

*(абзац перший пункту 2 зі змінами, внесеними постановою Правління
Національного банку України від 07.03.2022 № 40)*

1) під час визначення класу боржників/контрагентів не застосовують вимог:

пункту 6 розділу I Положення № 351 в частині використання інформації, наявної в Кредитному реєстрі Національного банку України;

підпункту 7 пункту 22 розділу II, підпункту 6 пункту 59 розділу IV, підпункту 5 пункту 67⁵ розділу IV¹, підпункту 5 пункту 79 розділу V, підпункту 4 пункту 96 розділу VII, підпункту 4 пункту 106 розділу IX, підпункту 4 пункту 132 розділу XI, підпункту 4 пункту 132¹ розділу XI¹, підпункту 6 пункту 156 розділу XVI Положення № 351;

2) зупиняють відлік часу для визначення:

(абзац другий підпункту 2 пункту 2 зі змінами, внесеними постановою Правління Національного банку України від 07.03.2022 № 40, виключено згідно з постановою Правління Національного банку України від 17.06.2022 № 126)

періодичності для здійснення банком визначених у підпунктах 2 та 4 пункту 107 розділу X Положення № 351 переоцінки та перевірки наявності та стану майна, отриманого в заставу/забезпечення на підставі права довірчої власності/активу, переданого банком у фінансовий лізинг (оренду), що враховується як застава. Банк продовжує відлік зазначених у підпунктах 2 та 4 пункту 107 розділу X Положення № 351 строків починаючи з 31 календарного дня від дня припинення чи скасування воєнного стану з урахуванням часу, що минув станом на 24 лютого 2022 року;

(абзац третій підпункту 2 пункту 2 зі змінами, внесеними постановою Правління Національного банку України від 07.03.2022 № 40)

кількості календарних днів визнання активу непрацюючим під час визначення відсотка, який застосовується до вартості застави/забезпечення на підставі права довірчої власності/активу, переданого банком у фінансовий лізинг (оренду), під час розрахунку розміру кредитного ризику за непрацюючими активами відповідно до пунктів 120, 121 розділу X Положення № 351. Банк продовжує відлік зазначених у пунктах 120, 121 розділу X Положення № 351 строків починаючи з 91 календарного дня від дня припинення чи скасування воєнного стану з урахуванням часу, що минув станом на 24 лютого 2022 року;

(підпункт 2 доповнено новим абзацом згідно з постановою Правління Національного банку України від 21.03.2022 № 57)

3) не застосовують ознак, визначених у підпунктах 2, 7, 18, 25 пункту 165, підпунктах 1–4 пункту 166 розділу XVIII Положення № 351, під час визначення класу боржників/контрагентів (крім боржників/контрагентів, клас яких з урахуванням вимог пунктів 24–26 розділу II Положення № 351 визначений банком станом на 24 лютого 2022 року як 10, 2 та 5), до умов договорів з якими унесені зміни, пов'язані з реструктуризацією боргу (короткостроковою/довгостроковою), за одночасного дотримання таких умов:

(абзац перший підпункту 3 пункту 2 зі змінами, внесеними постановою Правління Національного банку України від 21.03.2022 № 57)

необхідність реструктуризації боргу спричинена фінансовими труднощами боржника/контрагента внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України;

банк здійснив реструктуризацію боргу в період дії воєнного стану;

банк на підставі судження довів доцільність здійснення довгострокової реструктуризації боргу, ґрунтуючись на оцінці спроможності боржника/контрагента подолати фінансові труднощі, відновити обслуговування заборгованості та забезпечити її погашення (у часовому горизонті, визначеному умовами реструктуризації);

(абзац четвертий підпункту 3 пункту 2 зі змінами, внесеними постановою Правління Національного банку України від 21.03.2022 № 57)

банк визнав клас боржника/контрагента не вище (краще) 9 (для боржників – юридичних осіб, крім боржників – юридичних осіб за спеціалізованим кредитом)/4 (для інших боржників), якщо зміни, пов’язані з довгостроковою реструктуризацією боргу, призводять до зменшення суми чистої теперішньої вартості очікуваних грошових потоків за активом, розрахованої відповідно до нормативно-правових актів Національного банку України з питань бухгалтерського обліку більше ніж на 10% порівняно із сумою, визначеною за умовами договору, що діяли на дату набрання чинності цими Правилами;

(абзац п’ятий підпункту 3 пункту 2 зі змінами, внесеними постановами Правління Національного банку України від 21.03.2022 № 57, від 17.06.2022 № 126)

4) під час визначення класу банку-боржника на підставі оцінки його фінансового стану не застосовують вимог підпункту 1¹ пункту 82 та пункту 85 розділу VI Положення № 351 у частині дотримання банком-боржником економічних нормативів, установлених Національним банком України;

(пункт доповнено новим підпунктом 4 згідно з постановою Правління Національного банку України від 21.03.2022 № 57)

5) виключено;

(пункт доповнено новим підпунктом 5 згідно з постановою Правління Національного банку України від 21.03.2022 № 57, виключено згідно з постановою Правління Національного банку України від 17.06.2022 № 126)

6) використовують під час розрахунку розміру кредитного ризику чинний станом на 24 лютого 2022 року кредитний рейтинг України за міжнародною шкалою, визначений рейтинговими агентствами “Standard&Poor’s” або “Fitch Ratings”, або “Moody’s Investors Service”.

(пункт доповнено новим підпунктом 6 згідно з постановою Правління Національного банку України від 21.03.2022 № 57)

7) не застосовують під час визначення класу боржників/контрагентів ознак високого кредитного ризику, встановлених у підпункті 4 пункту 162 розділу XVII Положення № 351, визначених на підставі фінансової звітності, складеної на звітні дати після 24 лютого 2022 року, за умови, що таких ознак не було згідно

з фінансовою звітністю, складеною на останню звітну дату до 24 лютого 2022 року.

(пункт доповнено новим підпунктом 7 згідно з постановою Правління Національного банку України від 17.06.2022 № 126)

2¹. Банки під час застосування вимог підпункту 1 пункту 132¹ розділу XI¹ Положення № 351 протягом періоду дії воєнного стану та 180 календарних днів після його припинення чи скасування здійснюють розрахунок 0,2% розміру основного капіталу банку виходячи з розміру основного капіталу банку, що є більшим з двох:

(абзац перший пункту 2¹ зі змінами, внесеними постановою Правління Національного банку України від 17.06.2022 № 126)

1) станом на 24 лютого 2022 року;

2) станом на дату оцінки кредитного ризику.

(доповнено новим пунктом 2¹ згідно з постановою Правління Національного банку України від 22.04.2022 № 80)

2². Банки під час застосування вимог Положення № 351 для визначення кількості календарних днів прострочення погашення боргу відповідно до пункту 36 розділу II, пункту 145 розділу XIII Положення № 351 та кількості календарних днів визнання дебіторської заборгованості за господарською діяльністю відповідно до пункту 146 розділу XIII Положення № 351 (далі – кількість календарних днів прострочення погашення боргу/визнання дебіторської заборгованості) з 30 червня 2022 року відновлюють відлік кількості календарних днів прострочення погашення боргу/визнання дебіторської заборгованості, що був зупинений починаючи з 24 лютого 2022 року, з урахуванням кількості календарних днів прострочення погашення боргу/визнання дебіторської заборгованості, що були станом на 24 лютого 2022 року, та факту погашення простроченого боргу/припинення визнання дебіторської заборгованості після 24 лютого 2022 року.

(доповнено новим пунктом 2² згідно з постановою Правління Національного банку України від 17.06.2022 № 126)

2³. Банки під час застосування вимог Положення № 351 застосовують судження щодо відповідності стану майна, отриманого в заставу/забезпечення на підставі права довірчої власності/активу, переданого банком у фінансовий лізинг (оренду), що враховується як застава, критеріям та принципам прийнятності забезпечення, визначених Положенням № 351, сформоване на підставі всієї наявної інформації, включаючи публічну та/або отриману від боржника/заставадателя інформацію щодо майна, яке розташоване на територіях, що зазнали/зазнають наслідків військової агресії.

(додовнено новим пунктом 2³ згідно з постановою Правління Національного банку України від 17.06.2022 № 126)

2⁴. Банки мають право до 30 вересня 2022 року (включно) не застосовувати вимог підпункту 2 пункту 132 розділу XI, підпункту 2 пункту 132¹ розділу XI¹ Положення № 351.

(додовнено новим пунктом 2⁴ згідно з постановою Правління Національного банку України від 30.06.2022 № 136)

2⁵. Банки мають право до 29 лютого 2024 року (включно) під час оцінки фінансового стану банку-боржника, що є резидентом, згідно з вимогами пункту 85 розділу VI Положення № 351 застосовувати характеристику “діяльність за результатом останніх 12 місяців поспіль, що передують даті оцінки кредитного ризику” без урахування витрат банку-боржника на формування резервів під очікувані кредитні збитки, що відображені у звітності банку після 24 лютого 2022 року.

(додовнено новим пунктом 2⁵ згідно з постановою Правління Національного банку України від 20.07.2022 № 152)

2⁶. Банки мають право протягом періоду дії воєнного стану та 180 календарних днів після його припинення чи скасування під час визначення кількості календарних днів прострочення погашення боргу відповідно до пункту 36 розділу II Положення № 351 за кредитами, за якими боржнику надається фінансова державна підтримка шляхом часткової компенсації процентів згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 року № 28 “Про надання фінансової державної підтримки” (зі змінами), визначати кількість календарних днів прострочення погашення нарахованих доходів у частині, що підлягає:

1) частковій компенсації процентів, – починаючи зі 181 календарного дня за днем, коли не відбулося зарахування коштів компенсації процентів із рахунку умовного зберігання (ескроу) Фонду розвитку підприємництва (далі – Фонд) відповідно до умов договору про співробітництво, укладеного між Фондом та банком, кредитного договору, укладеного банком із боржником, та договору рахунку умовного зберігання (ескроу), укладеного між Фондом і банком;

2) сплаті боржником, – починаючи з наступного робочого дня за днем, коли не відбулося погашення боржником відповідної частини нарахованих доходів у термін, передбачений договором про надання кредиту.

Банк, якщо кількість календарних днів прострочення погашення нарахованих доходів за частиною, що підлягає частковій компенсації процентів, та за частиною, що підлягає сплаті боржником, є різними, визначає кількість календарних днів прострочення нарахованих доходів виходячи з кількості

календарних днів прострочення, що є більшою з визначених згідно з підпунктами 1 та 2 пункту 2^б цих Правил.

(додовнено новим пунктом 2^б згідно з постановою Правління Національного банку України від 05.11.2022 № 229)

3. Банки під час застосування вимог Положення про організацію процесу управління проблемними активами в банках України, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 18 липня 2019 року № 97 (зі змінами) (далі – Положення № 97):

1) протягом періоду дії воєнного стану та 30 календарних днів після його припинення чи скасування:

не застосовують вимог підпункту 5 пункту 70 розділу VI та підпункту 1 пункту 93 розділу VII Положення № 97 у частині використання інформації з Кредитного реєстру Національного банку України;

мають право застосовувати до боржників/контрагентів, які відповідають критеріям і умовам, установленим у підпункті 3 пункту 2 цих Правил, інструменти довгострокової реструктуризації без передавання заборгованості таких боржників/контрагентів до підрозділу роботи з непрацюючими активами;

2) здійснюють актуалізацію стратегії управління проблемними активами та оперативного плану реалізації стратегії управління проблемними активами (щорічний перегляд яких передбачений у підпункті 1 пункту 24 розділу III Положення № 97) не пізніше 90 календарного дня після припинення чи скасування воєнного стану;

3) установлюють у стратегії управління проблемними активами цільовий рівень для непрацюючих активів (установлення якого передбачено в пункті 36 розділу IV Положення № 97) на підставі сформованого банком судження.

(пункт 3 у редакції постанови Правління Національного банку України від 21.03.2022 № 57)

4. Відповідальні особи банківських груп під час застосування вимог Положення про порядок регулювання діяльності банківських груп, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 20 червня 2012 року № 254, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 12 липня 2012 року за № 1178/21490 (зі змінами) (далі – Положення № 254), протягом періоду дії воєнного стану:

1) не застосовують вимоги пунктів 2.6, 2.10 глави 2 розділу VI Положення № 254;

2) розміщують річну консолідовану фінансову звітність банківської групи разом з аудиторським звітом, річну субконсолідовану фінансову звітність

підгруп банківської групи, проміжну консолідовану звітність банківської групи та проміжну субконсолідовану звітність підгруп банківської групи за весь період неподання звітності на власному вебсайті не пізніше 180 календарного дня після припинення чи скасування воєнного стану.

(доповнено новим пунктом 4 згідно з постановою Правління Національного банку України від 07.03.2022 № 40)

5. Банкам/відповідальним особам банківських груп під час застосування вимог Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 11 червня 2018 року № 64 (зі змінами) (далі – Положення № 64), здійснювати:

1) стрес-тестування ризиків, передбачене в пункті 185 глави 23 розділу II, пункті 218 глави 32 розділу III, пункті 248 глави 37 розділу IV, пункті 270 глави 42 розділу V Положення № 64, та верифікацію вартості майна, передбачену в главі 21 розділу II Положення № 64, починаючи з наступного кварталу після припинення чи скасування воєнного стану;

2) актуалізацію внутрішньобанківських/внутрішньогрупових документів (щорічний перегляд яких передбачений у пунктах 66 глави 10, 128 глави 15 розділу I, пункті 139 глави 17 розділу II, пункті 193 глави 25 розділу III, пункті 228 глави 35 розділу IV, пункті 261 глави 40 розділу V, пунктах 278 та 285 глави 45 розділу VI, пункті 318 глави 52 розділу VII Положення № 64) не пізніше 180 календарного дня після припинення чи скасування воєнного стану.

(доповнено новим пунктом 5 згідно з постановою Правління Національного банку України від 21.03.2022 № 57, у редакції постанови Правління Національного банку України від 22.04.2022 № 80)

6. Банкам/відповідальним особам банківських груп застосовувати вимоги Положення про плани відновлення діяльності банків України та банківських груп, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 18 липня 2019 року № 95 (зі змінами) (далі – Положення № 95), з урахуванням таких особливостей:

1) протягом періоду дії воєнного стану вимоги пункту 8 розділу I Положення № 95 не застосовуються в частині оновлення та подання до Національного банку України планів відновлення діяльності банку/банківської групи;

2) після припинення чи скасування воєнного стану банки/відповідальні особи банківських груп:

оновлюють плани відновлення діяльності банку/банківської групи, розроблені у 2021 році, з урахуванням оновленої стратегії банку, його бізнес-плану та ґрунтуючись на фактичних показниках фінансового стану банку і загальній ситуації в банківській системі (без застосування стрес-тестування, передбаченого в розділі V Положення № 95);

не пізніше 180 календарного дня після припинення чи скасування воєнного стану подають оновлені плани до Національного банку України;

3) протягом періоду дії воєнного стану та 30 календарних днів після його припинення чи скасування вимоги пункту 24 розділу III Положення № 95 застосовуються лише в частині інформування Національного банку України про прийняття рішення щодо реалізації варіантів відновлення (у разі активації плану відновлення діяльності банку/банківської групи). Банки/відповідальні особи банківських груп здійснюють таке інформування не пізніше п'ятого робочого дня з дня прийняття відповідного рішення.

(доповнено новим пунктом 6 згідно з постановою Правління Національного банку України від 21.03.2022 № 57, у редакції постанови Правління Національного банку України від 22.04.2022 № 80)

7. Банки протягом періоду дії воєнного стану та 30 календарних днів після його припинення чи скасування мають право приймати рішення про зміну місцезнаходження відокремлених підрозділів без урахування вимог пункту 441 глави 54 розділу VIII Положення про ліцензування банків, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 22 грудня 2018 року № 149 (зі змінами).

(доповнено новим пунктом 7 згідно з постановою Правління Національного банку України від 29.04.2022 № 85)